

УДК 664.653.1

Стадник Р.І.

Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Stadnuk R.

CONCEPTS AND TYPES OF PROVIDING ACCESS TO PUBLIC INFORMATION

Необхідними інструментами дотримання демократичних принципів відкритості та прозорості органів влади та конституційних прав громадян на інформацію - є формування і розвиток якісної інформаційно - комунікаційної інфраструктури. Для цього потрібен постійний та конструктивний діалог суспільства та влади, а також впровадження новітніх організаційних, науково-технічних, методичних та інших інформаційних механізмів. Це все є основою високих стандартів професійності та ефективності державного управління.

Сфера обміну інформацією в Україні помітно розширяється. Особливого значення ці питання набувають в умовах становлення і розвитку двостороннього та дієвого діалогу громадськість - влада.

Сьогодні стоїть прагнення народу побудувати в Україні відкрите суспільство, спрямоване на розвиток інформації. В такому суспільстві кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними. Це дасть можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал у сприянні в суспільному та особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Аналіз наукових досліджень і публікацій показує, що розуміння засад комунікативної філософії прийшло до нас порівняно недавно, але спектр вивчення інформаційно-комунікаційної сфери суттєво поглиблюється. Досить швидко ідеї, викладені в роботах таких всесвітньо визнаних філософів, як К. Ясперс, М. Бубер, О. Больнов, К.-О. Апелль, М. Рідель, Ю. Хабермас та інших, захопили українських дослідників. Вчені Інституту філософії Національної академії наук Л. Ситниченко та О. Єрмоленко першими відкрили українським читачам «поняттєвий обрій» філософії комунікації, переклали класиків комунікативної філософії українською мовою. Сьогодні прийшов час впровадження новітніх принципів комунікації у сферу інформаційних відносин, яким присвячується дана дисертаційна робота.

Один із принципів міжнародних стандартів, що застосовується у законодавчих актах деяких держав – членів ЄС про свободу інформації – це принцип максимальної відкритості, який полягає у тому, що державні органи зобов'язані розкривати інформацію, а кожний член суспільства має відповідне право отримувати її. Серед інших принципів, - це обов'язок оприлюднення інформації, яка має особливе значення. Під свободою інформації розуміється не лише те, що державні органи надають інформацію у відповідь на запити, але й те, що вони самі оприлюднюють та широко розповсюджують документи, які становлять особливий суспільний інтерес, залежно від наявних ресурсів та можливостей.

Найпоширенішою формою отримання інформації, безперечно є її різноманітне публічне розповсюдження через канали мовлення та пресу. Законодавство України про доступ до публічної інформації, з точки зору запитувача інформації, визначає як пасивний так і активний доступ до інформації розпорядника. «Пасивний» означає, що інформація вже була оприлюднена розпорядником, і запитувачу не потрібно вчиняти активні дії із запитуванням такої інформації, а достатньо лише ознайомитися із поширеною інформацією. «Активний» спосіб полягає у доступі шляхом подання запиту на отримання інформації до її розпорядника.

Зокрема, інформацію про свою діяльність, а саме: організаційну структуру, місцезнаходження, повноваження, структуру, поіменний керівний склад, їх службові номери телефонів, адреси електронної пошти, розклад роботи та графік прийому громадян, порядок та умови надання послуг, обсяг та механізми витрачання бюджетних коштів, тощо. Важливо те, що розпорядники інформації зобов'язані серед іншого оприлюднювати прийняті ними рішення, тобто нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних) – не більше п'яти робочих днів з дня затвердження документа, а прийняті проекти рішень, що підлягають обговоренню – не пізніше двадцяти робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття.

Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» визначені наступні форми підготовки, регулярного та невідкладного оприлюднення інформації: випуск і поширення бюлетенів, прес-релізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо; проведення прес-конференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації; підготовка і проведення теле- і радіопередач; забезпечення публікацій у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування; створення архівів інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Задля підвищення ефективності та прозорості діяльності органів державної влади шляхом впровадження та використання сучасних інформаційних технологій для надання інформаційних та інших послуг громадськості, забезпечення її впливу на процеси, що відбуваються у державі, розпорядники, які мають офіційний веб-сайт, зобов'язані оприлюднювати на ньому інформацію, передбачену законодавством про доступ до публічної інформації та Постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади». Саме тому, з метою поліпшення умов для розвитку демократії, реалізації громадянами конституційних прав на участь в управлінні державними справами і на вільний доступ до інформації про діяльність органів влади, а також забезпечення гласності та відкритості їх діяльності, усі державні органи повинні забезпечити систематичне розміщення і постійне оновлення на офіційних веб-сайтах, у мережі Інтернет інформації про свою діяльність.